

ЕКОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ГОРОХУ

Єрмолаєв В.М., аспірант факультету агротехнологій

Гамаюнова В.В., д.с.-г.н., професор, завідувачка кафедри землеробства,
геодезії та землеустрою

Миколаївський національний аграрний університет

Горох є однією з найбільш цінних бобових культур, яка має широке застосування у харчовій промисловості. Він багатий на білки, вуглеводи, вітаміни та мінерали, що робить його незамінним продуктом для здорового харчування. Використання гороху сприяє розширенню асортименту продуктів харчування, забезпеченню людей поживними речовинами та сприяє сталому розвитку сільського господарства [1, 2].

По-перше, горох широко використовується для виробництва бобових консервів, супів, пюре та інших консервованих продуктів. Він також додається до салатів, страв, супів та інших гарячих страв як джерело білка та вітамінів. Горох може бути використаний як головна складова страви або як додаток до інших інгредієнтів. По-друге, горох може бути перероблений у борошно, яке використовується для виробництва хліба, печива, пирогів та інших хлібобулочних виробів. Горохове борошно має високий вміст білка та добре замінює пшеничне борошно у безглютенових рецептах. По-третє, горох може бути використаний для виробництва різноманітних напоїв, таких як горохове молоко або горошковий коктейль. Ці напої є веганськими та безлактозними альтернативами до традиційних молочних продуктів.

Крім того, горох може бути використаний для виробництва м'ясних заміників, таких як гороховий фарш або горохові котлети. Це дозволяє вегетаріанцям та веганам отримувати необхідну порцію білка та інших поживних речовин без споживання м'яса.

Окрім корисних властивостей горох на зерно має декілька екологічних переваг:

- ❖ Зменшення використання хімічних добрив: горох є азотфіксуючою культурою, що означає, що він може забезпечити рослинам азот без необхідності у використанні синтетичних азотних добрив [3].
- ❖ Збереження біорізноманіття: горох може служити як природний бар'єр для запобігання ерозії ґрунту та збереження родючості ґрунту.
- ❖ Зменшення викидів парникових газів: вирощування гороху може допомогти зменшити викиди парникових газів, оскільки ця культура виробляє менше вуглекислого газу порівняно з іншими культурами.
- ❖ Горох також добре витримує низькі температури, його можна вирощувати, як основну, так і повторну (післяжнивну) культуру в посушливих регіонах. Встановлено високу

ефективність вирощування сумішок на зелену масу чи сидерат з бобовим компонентом, зокрема горохом у післяжнивних посівах після збирання зернових колосових культур із залишенням соломи як органічного добрива [4].

На світовому ринку горох є популярною культурою, і виробництво його зерна також показує стабільний ріст. За даними Організації Об'єднаних Націй по харчових питаннях та сільському господарству (FAO), світове виробництво гороху у 2020 році склало близько 12 млн тон, що є значним збільшенням порівняно з попередніми роками. Україна є одним з провідних виробників гороху зернового у світі, тому обсяги виробництва мають прямий вплив на можливості для експорту цієї культури. Передбачення валових зборів допомагає прогнозувати попит на горох на зовнішніх ринках та розвивати експортні стратегії. В Україні виробництво гороху (сухого зернового) в останні роки виявляло тенденцію до зростання. За даними Державної служби статистики України, валові збори гороху у 2017 році склали близько 1,097 млн тон, що є значним покращенням порівняно з попередніми роками [5].

Загалом, можна узагальнити, що як в Україні, так і світі спостерігається позитивна динаміка виробництва гороху зернового. Це може бути пов'язано з розвитком технологій вирощування, попитом на цю культуру на ринку та іншими факторами, зокрема оздоровлення ґрунтів. Важливо продовжувати моніторити цю динаміку для ефективного управління аграрним сектором та розвитку сільськогосподарської галузі.

Узагальнюючи, використання гороху на зерно може сприяти сталому сільському господарству та зменшенню негативного впливу людини на навколишнє середовище.

Список використаних джерел:

1. Ткачук О.П., Овчарук В.В. Екологічний потенціал зернобобових культур у сучасній інтенсивній сівозміні. Сільське господарство та лісівництво. Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. 2020. № 18. С.161-171.
2. Ткачук О.П., Вradій О.І. Баланс поживних речовин у ґрунті при вирощуванні зернобобових культур. *Екологічні науки*. 2022. № 2(41). С.43–47. DOI <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2022.eco.2-41.7>.
3. Gamayunova V., Sydiakina O. The problem of nitrogen in modern agriculture. *Ukrainian Black Sea Region Agrarian Science*. 2023. Vol. 27, No 3. С. 46–61. DOI: 10.56407/bs.agrarian/3.2023.46.
4. Гамаюнова В.В. Ефективність спільного застосування соломи та мінеральних добрив на врожай та якість сільськогосподарських культур в умовах зрошення півдня УРСР: Автореферат канд. дис – 1983.
5. Official site of Food and Agriculture Organization of the United Nations. 2023. URL: <https://www.fao.org/home/en>.